

KINDERWENS EN OUDERLEED IN ROTTERDAM ROND 1600: EEN VOORGEWENDE ZWANGERSCHAP EN TWEE MISVORMDE BABY'S

door Willem Frijhoff

De grotere en kleinere alledaagse drama's uit het leven van de eenvoudige mensen van vroeger onttrekken zich gewoonlijk aan onze waarneming.¹ Ze werden het opschrijven niet waard gevonden omdat ze zo gewoontjes waren, mensen uit de volksklasse betroffen of tot de natuurlijke orde van de dingen werden gerekend. Toch vinden we af en toe een bron die een inkijkje in de problemen van de gewone man of vrouw geeft. Zo werd in 1610 in Rotterdam voor rekening van Thomas Matthijsz een eenvoudig pamflet van acht bladzijden gedrukt onder de titel *Een nieu waerachtighe Gheschiedenisse van een Tijckwerckers vrou woonachtich binnen Rotterdam, van haer avontueren ende wercken die zy haren man ende meer lofweerdighe luyden ghespeelt heeft*. Een anonieme auteur doet daarin verslag van twee *faits divers* die de locale gemeenschap in maart van dat jaar kort maar hevig beroerden: de gesimuleerde zwangerschap van de vrouw van een tijkwerker bij de Doelen, en een misvormd geboren jongetje bij de vrouw van een lijndraaier in de Pannekoekstraat.²

Van de in klein octavo gedrukte tekst zijn twee drukken bekend. Van elk van beide drukken bestaat nog slechts één exemplaar. Ze zijn snel achter elkaar gepubliceerd; inhoud en lay-out zijn identiek, op een reeks lichte spellingsverschillen na.³ Dat zou kunnen wijzen op enig uitgeverssucces. In de tekst is sprake van een 'schoone Figuer', dat wil zeggen een illustratie. Die is echter niet aanwezig. Misschien is er dus een eerdere uitgave met zo'n illustratie geweest, mogelijk een planodruk.⁴ Gezien de datum van de gebeurtenis zou die bijna op hetzelfde moment moeten zijn verschenen. Hoe dat ook zij, geen van beide drukken zal een grote

oplage hebben gehad. De *faits divers* die erin worden gepresenteerd zijn voor zover bekend ook niet in andere pamfletten of door kroniekschrijvers overgenomen. Het bleef plaatselijk nieuws. Maar het pamflet biedt ons wel inzicht in de mentaliteit van die tijd en stelt ons bovendien voor enkele boeiende vragen.

Wat er gebeurd was

We beginnen met het eerstgenoemde voorval in het pamflet. Daar worden twee inwoners van Rotterdam voor het voetlicht gebracht: Haesgen en haar man Matthijs Wouters, een tijkwerker die dicht bij de Doelen woonde.